

РЕШЕНИЕ

№ 1480

гр. София, 08.03.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXIII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 11.02.2022 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Доброслав Руков

ЧЛЕНОВЕ: Красимира Желева

Калинка Илиева

при участието на секретаря Кристина Григорова и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **10504** по описа за **2021** година докладвано от съдия Красимира Желева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството по делото е по реда на чл. 285, ал. 1 от ЗИНЗС, вр.чл. 208 и сл. от АПК.

Образувано е по касационна жалба от Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" към министъра на правосъдието, подадена чрез пълномощник – юрисконсулт В. С. срещу решение № 4349/01.07.2021г. постановено по адм. дело № 13205/2019г. по описа на Административен съд – София град, 15 състав, с което Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" (ГДИН) е осъдена да заплати на К. Г. И. по иск с правно основание чл. 284, ал.1 от ЗИНЗС от 900 (деветстотин) лева, представляваща обезщетение за причинени ѝ неимуществени вреди от преживяно унижително и недостойно отношение, вследствие нарушения на чл.3 от ЗИНЗС за периода от 06.07.2019г. до 18.11.2019г. по време на престоя ѝ в Следствения арест в [населено място], [улица] - недостатъчна жилищна площ, липса на естествено и оскъдно изкуствено осветление, непълноценен престой на открито в малка площ, липса на адекватно медицинско обслужване. Исковата молба е отхвърлена в останалата ѝ част, до претендирания размер от 30 000 лв.

В касационната жалба са изложени доводи за неправилност на съдебното решение, като постановено в противоречие с материалния закон. Сочи се, че с решението е направена и грешна интерпретация на свидетелските показания. Моли съда да отмени обжалваното решение в обжалваната част и вместо него, да постанови друго по

същество, с което да отхвърли иска.

В съдебно заседание Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ не се представлява.

Ответната страна по касационна жалба – К. Г. И. редовно призована се явява лично в съдебното заседание. Оспорва жалбата като неоснователна. Моли постановеното съдебно решение да бъде оставено в сила като правилно и законосъобразно.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за основателност на касационната жалба.

Тричленен състав на АССГ намира, че касационната жалба е предявена от надлежна страна, за която решението е неблагоприятно, подадена е в срок, поради което е допустима за разглеждане по същество. Разгледана по същество, същата е неоснователна.

Производството пред Административен съд – София град се е развило по исквата молба на К. И. против ГДИН, с която на основание чл.284 от ЗИНЗС са претендирани неимуществени вреди, в размер на 30 000 лв. за периода 03.07.2019г. до датата на исквата молба, претърпени от поставянето ѝ в нечовешки условия в ареста на [улица] [населено място] – недостатъчна жилищна площ, липса на естествено и оскъдно изкуствено осветление, непълноценен престой на открито в малка площ, липса на адекватно медицинско обслужване.

С постановеното съдебно Решение № 4349/01.07.2021 г. по адм. дело № 13205/2019 г. по описа на АССГ, ГДИН е осъдена за заплати на ответник по касационната жалба обезщетение от 900 лв. представляваща обезщетение за причинени ѝ неимуществени вреди от преживяно унижително и недостойно отношение, вследствие нарушения на чл.3 от ЗИНЗС за периода от 06.07.2019г. до 18.11.2019г. по време на престоя ѝ в Следствения арест в [населено място], [улица], както и 450 лв., представляващи разноски в производството – възнаграждения на вещите лица по КСМПЕ.

Решението на първоинстанционния съд е валидно, допустимо и правилно в частта на присъденото обезщетение.

Касационният състав споделя изводите за частична основателност на исквата претенция.

Съгласно чл.284, ал.1 от ЗИНЗС, държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Според чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според ал.2 на същата разпоредба, за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" или "задържането под стража", изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Тълкуването на цитираните разпоредби безспорно налага извода, че е установено задължение за затворническата администрация за осигуряване на благоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ и мярката „задържане под стража“.

За да бъде основателен искът по чл.284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва да са налице

кумулятивно три предпоставки: действие или бездействие на орган по изпълнение на наказанията в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС, причинени вреди в резултат на извършените действия или бездействия и причинно-следствена връзка между настъпилите имуществени или неимуществени вреди и действията или бездействията на съответната администрация.

По делото е установено, че К. Г. И. е задържана на 03.07.2019г. в арест „д-р Г. М. Д.“ и от цитираната дата до 18.11.2019г. е пребивавала в спално помещение № 9 на третия етаж. Правилен е изводът на първоинстанционния съд, че в хода на проведеното съдебно производство са доказани следните неблагоприятни условия за изтърпяване на мярката „задържане под стража“ в нарушение на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС, както и на чл.3 от ЕКПЧОС: лоши битови условия, недостатъчна жилищна площ, липса на естествено и оскъдно изкуствено осветление и непълноценен престой на открито в малка площ.

По силата на нормата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното.

Безспорно е установено и наличието на причинно-следствена връзка между настъпилите вреди и бездействието на затворническата администрация. В тази връзка са изложени и подробни мотиви.

Констатацията, че условията не отговарят на изискванията на чл.3 от Конвенцията дава основание да се направи предположение, че са причинени неимуществени вреди на пострадалия.

Административният съд е изследвал много подробно всички предпоставки за възникване правото на иск по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, и след като е установил наличието им, е приел основателността на иска. Доказателствената тежест в исковото производство лежи върху ищеца, който следва да докаже с допустимите, относимите и необходимите доказателствени средства осъществяването на фактите, от които черпи права. След като ищецът е ангажирал достатъчно доказателства във връзка с тези твърдения, то административният съд правилно е приел, че исковата претенция в тази част е доказана и е уважил иска, съобразявайки принципа на справедливост. Определеният размер за сумата, присъдена като обезщетение е съобразен с разпоредбата на чл.52 от ЗЗД, като се има предвид и субективността на такава преценка, съобразен е и с интензитета на вредите и продължителността на периода, като в останалата част до пълния претендиран размер законосъобразно искът е отхвърлен като неоснователен. Размерът на обезщетението е съобразен изцяло с релевантните за спора обстоятелства.

Настоящата касационна инстанция споделя изцяло доводите на първоинстанционния съд относно размера на определеното обезщетение, а именно 900 лева. Присъдената сума представлява справедливо обезщетение на задържаното лице за претърпените от него неимуществени вреди при изтърпяване на мярката „задържане под стража“. Правилно е определен размерът на обезщетението, като същият е съобразен изцяло с релевантните обстоятелства. Отчетени са обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушения на чл.3, ал.1 вр. ал.2 от ЗИНЗС. При определяне размера на обезщетението, съдът е съобразил конкретното отражение на установените неблагоприятни условия в килията върху физическото и психично здраве на лицето, времето на задържането в тези условия, вследствие на което е мотивирал правилен извод за частична основателност на исковата претенция.

Правилно и обосновано е прието, че искът е доказан по основание, но прекомерен,

като за съответно справедлив е уважен за сумата от 900 лева.

Противно на поддържаните от касатора доводи, размерът на присъденото обезщетение е определен по справедливост съобразно периода, през който е търпяно нарушението, конкретното отражение на неблагоприятните условия върху здравословното състояние на ищеца през времето на нарушението, както и последиците за неговото физическо и психично здраве, степента и интензитета на създадените му болки, страдания и неудобства. Приложена е и презумпцията по чл.284, ал.5 от ЗИНЗС, че настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното.

Освен размерът на наличното пространство, други аспекти на физическото състояние на задържане също са от значение за оценката на съответствие с чл.3 от Конвенцията, които са били обсъдени и взети предвид при постановяване на решението на АССГ. Тези елементи включват по-специално достъп до естествена светлина или въздух, лоши битови условия и недостатъчна жилищна площ. По делото съдът от събраните доказателства, безспорно е установил, че условията в наказателната килия не съответстват на степен на страдание, която да е „неизбежна и присъща на задържането“.

Съдебната практика на националните съдилища и на Европейския съд по правата на човека в последните години е константна в смисъл, че недостатъчната площ на спалните помещения, лошото осветление, недостатъчният приток на чист въздух, липсата на санитарен възел и достъп до течаща вода кореспондират на понятието "нечовешко" и "унизително" отношение, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Поради това, изводите за основателност на претенцията в частта за нарушение по смисъла на чл.13 вр. чл.3 от ЕКПЧОС са обосновани и се споделят от настоящия съдебен състав.

С оглед на изложеното, съдът намира, че правилно и в съответствие с приложимите материални разпоредби на ЗИНЗС решаващият съд е ангажирал отговорността на затворническата администрация.

Ръководен от изложените съображения и на основание чл. 221, ал. 2 от АПК Административен съд София-град, X.-ти касационен състав

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 4349/01.07.2021г. постановено по адм. дело № 13205/2019г. по описа на Административен съд – София град.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване и протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: